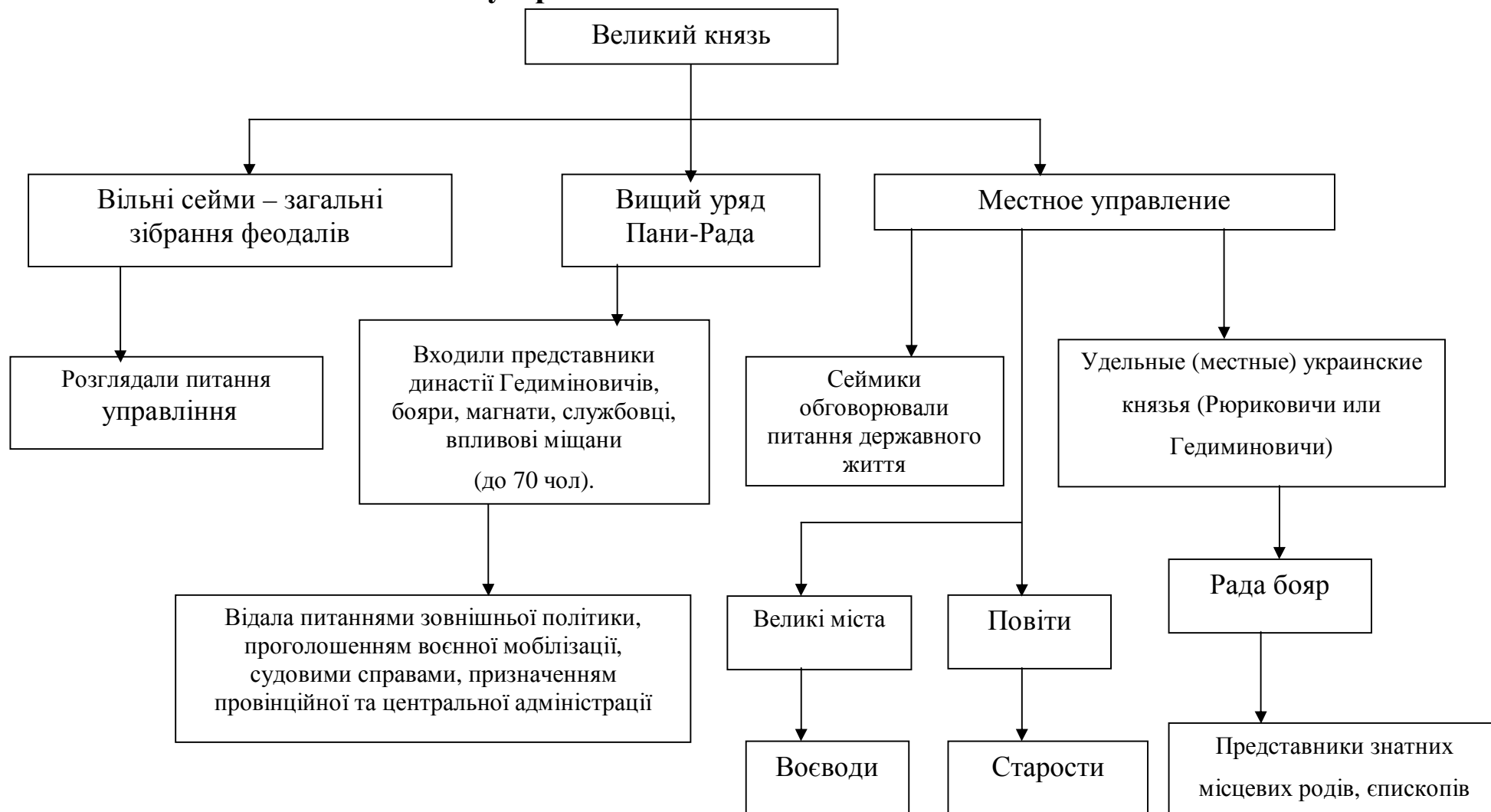

Політичний устрій Великого князівства Литовського

Громадівський рух в Україні (50–90-ті рр. ХІХ ст.)

Етапи	Течії	Дата	Форма організації	Провідники	Цілі, програми	Форми діяльності
І. На рубежі 50-60-х рр. ХІХ ст. Масовий громадівський рух	Українське товариство “Громада” (м. Петербург)	1859		П.Куліш, В.Білозерський, М.Костомаров, Т.Шевченко	Громадівці намагалися поєднати національну ідею з народними прагненнями; усвідомлювали важливість соціальних питань, бачили реальне українське село з його бідами й болями	Культурно-просвітницька: видання творів українських літераторів, навчальної і науково-популярної літератури. З 1861 р. – заснований перший в Російській імперії український часопис “Основа”
	“Хлопомани”	Кінець 50-х рр.	Таємний гурток “Хлопоманів”	В.Антонович	Головна мета – ліквідація царизму, кріпацтва, встановлення демократичної республіки на основі добровільного співжиття росіян, українців, поляків	Відвідували села, проводили просвітницьку роботу із селянством; як правило, вдягали бідний селянський одяг, дотримувалися народних традицій, говорили виключно українською мовою
	“Українофільський рух”	Навесні 1860 – 1862 рр.	Українська громада (Київ, Полтава, Харків, Чернігів, Одеса)	В.Антонович, П.Чубинський, І.Касьяненко, М.Драгоманов та інші		Організація недільних українських шкіл для неписьмових, досліді у сфері етнографії, філології та історії, видання книжок українською мовою, влаштування театральних вистав, концертів тощо

Додаток 2 (продовження).

Громадівський рух в Україні (50 – 90-ті рр. XIX ст.)

1	2	3	4	5	6	7
П. Наприкінці 60-х – на початку 70-х рр. XIX ст.	Відновлення діяльності громад	На початку 70- х років, Київська “Стара Громада”		В.Антонович, М.Зібер, М.Драгоманов, П.Житецький, П.Чубинський, М.Старицький	В практичній роботі утримувалися від політичної діяльності, віддавали перевагу культурницьким та освітнім заходам	Утворили історичне товариство Нестора- Літописця; започаткували Південно- Західний відділ Російського географічного Товариства; придбали газету “Київський телеграф” і налагодили зв’язки з українцями в Галичині
		1878 – 1882	Закордонна діяльність громадівців	Михайло Драгоманов (Женева, Софія)	Основні положення Програми громадівського руху: демократизм (парламентська влада, надання громадянам демократичних прав і свобод); федералізм, європеїзм (зв’язок країни із Західною Європою); культурництво; еволюційність	Видання українського політичного журналу “Громада”; виніс проблему українства, зокрема переслідування української мови, на широку міжнародну арену

Додаток 2 (продовження).

Громадівський рух в Україні (50 – 90-ті рр. XIX ст.)

1	2	3	4	5	6	7
III. Радикалізація громадівської молоді	Репрезентує покоління “Молодої України”	70–90-ті роки XIX ст.	Молоді громади. “Братство тарасівців” – перша самостійницька організація в Наддніпрянській Україні	Іван Липа, Борис Грінченко, Микола Міхновський	Ідея повної незалежності України	Організація лекцій, таємних сходок, постанова вистав на різну тематику, створення бібліотек нелегальних видань; розпочали написання праць національно-визвольного змісту. Встановили зв'язки з аналогічними гуртками у Полтаві, Чернігові, Києві, Олександрії, Херсоні, Одесі

Соціально-політичні течії у національному русі західноукраїнських земель (друга половина XIX ст.)

Партія / Дата / Лідери	Програми	Форми діяльності
“Москвофільство” (60-ті рр. XIX ст.) Д.Зубрицький, Б.Дідицький, М.Малиновський	Москвофіли не визнавали українського народу та його мови, пропагували ідею “єдиної неподільної народності” від Карпат до Камчатки	Мали свої періодичні видання, організації, товариства: “Народний дім”, “Ставропігійський інститут” у Львові, “Галицько-руська матиця”, “Товариство ім. Крачковського”
“Народовство” (початок 70-х рр.) В.Барвінський, Ю.Романчук, В.Навроцький, О.Огоновський, А.Вахняшин	Відстоювали ідею самобутності українського народу, прагнули піднести його культурно-освітній рівень і національну свідомість	Пропаганда національних і культурно-освітніх ідей у періодичних виданнях. Робота через створені ними товариства, установи, гуртки, культурно-освітні заклади. Заснований перший український професійний театр у Львові (1864), культурно-освітні організації “Руська бесіда” (1862), “Просвіта” (1868). В 1873 р. у Львові – Літературне товариство ім. Шевченко. Заснована “Буковинська трійця” – Ю.Федьковича, братів Сидора і Григорія Воробкевичів. У 1875 р. у Чернівцях відкрито університет. 1885 р. – Федькович почав видавати українську газету “Буковина”.
Радикальна течія (середина 70-х рр.) І.Франко, М.Павлик, О.Терлецький	Прагнули надати українському руху політичного характеру.	Газета “Батьківщина”. На виборах в парламент Галичини у 1891 і 1897 рр., в сейм у 1898 р. хоч і незначно, але збільшили своє представництво.
Політична організація “Народна Рада” (1885 р.) Ю.Романчук	Автономія українських земель у складі Австро-Угорщини	

Соціалістична течія в українському русі

Партія / Дата / Лідери	Програми
Русько-Українська радикальна партія (РУРП) (Жовтень 1890 р.) І.Франко, Н.Левицький, М.Павлик, С.Данилевич, Є.Левицький	Орієнтувалась на ідеї етичного й наукового соціалізму, вимагала демократичних свобод, передачі селянським громадам землі, заборони її поділу, сприяння дрібному кредитуванню. Програма–максимум – “переміни способу продукції згідно зі здобутками наукового соціалізму”; “розвій народних мас можливий тільки на національних справах”; містився заклик боротися за “піднесення почуття національної самосвідомості і солідарності в масах усього русько-українського народу”.
Українська соціал-демократична партія (УСДП) (Вересень 1899 р.) М.Ганкевич, С.Вітик, Ю.Бачинський, В.Охримович	Орієнтувалися на теоретичні засади західноєвропейської соціал-демократії; легальні парламентські засоби досягнення мети. “Пора вже, щоби і український працюючий люд і народ український не оставав позаду європейських націй”. Українські соціал-демократи намагалися поєднати вирішення соціальних проблем з національними прагненнями українців: “Ми змагаємо до того, щоби цілий народ український виборов собі національну волю та самостійність політичну; наша ціль – вільна держава українського люду, українська республіка”.
Революційна українська партія (РУП) (Початок 1900 р.) Д.Антонович, М.Русов, Б.Камінський, М.Міхновський, Л.Мацієвич, Б.Мартос	1903 р., “Нарис програми” – висунуто вимогу повної автономії України у “внутрішніх справах із забезпеченням рівноправності населяючих її національностей і на підставі найширшої демократичної конституції з Народною Радою, яко законодавчими зборами і яко вищою заступничою політичною інституцією країни”.
Українська соціал-демократична спілка (“Спілка”) (Січень 1905 р.) М.Меленевський, О.Скоропис-Йолтуховський	Захист інтересів робітників незалежно від національності. Програма “Спілки” орієнтувалась на програму РСДРП.
Українська соціал-демократична робітничка партія (УСДРП) / Грудень 1905 р. / М.Порш, Д.Антонович, С.Петлюра, М.Ткаченко, В.Винниченко	Вважала можливим вирішення національного питання через вирішення соціально-економічних проблем на марксистській платформі. Встановлення в Росії демократичної республіки й “автономії України з окремою державною інституцією (сеймом), якій належить право законодавства у внутрішніх справах населення тільки на території України”. Сейм повинен займатися земельними питаннями та народною освітою. Партія виступала за право кожної нації на культурне й політичне самовизначення, боротьбу “проти націоналістичних напрямів в кожній нації”, створення відповідної кількості шкіл для кожної нації на території України пропорційно національному складу населення. Водночас наголошувалось, що УСДРП визнає Україну тільки в етнографічних кордонах.

Національно-революційна течія в українському русі

Партія / Дата / Лідери	Програми
Українська народна партія (УНП) /1902 р./ М.Міхновський, М. і С.Шемети, О. і С.Макаренки, О.Степаненко	Всеукраїнська революція, суб'єктами якої повинні стати українські робітники й хлібороби. Вимоги щодо термінового поліпшення економічного стану експлуатованих верств українського суспільства у Російській імперії, запровадження місцевої автономії в адміністративному житті, судовій, релігійній, просвітницькій справах. Головна мета – створення самостійної української держави, що забезпечить соціальні перетворення у соціалістичному напрямі.

Українська ліберальна течія

Партія / Дата / Лідери	Програми
Українська національно-демократична партія (УНДП) (1899 р., Галичина) Ю.Романчук	Демократизація політичного життя в Австро-Угорщині з використанням легальних парламентських засобів; рівноправ'я українського й польського населення в Галичині; пропозиції щодо поділу Галичини на українську (східну) і польську (західну) частини, приєднання Північної Буковини до Східної Галичини та утворення українського Коронного краю; запровадження прогресивного податку, захисту інтересів селян (викупу великих земельних володінь і наділення селян землею).
Українська демократична партія (УДП) і Українська радикальна партія (УРП) об'єднались в Українську демократично-радикальну партію (УДРП) (1905 р.) О.Потоцький, Є.Тимченко, В.Чеховський, Є.Чикаленко, С.Єфремов, Б.Грінченко, М.Левицький, Ф.Матушевський	“Децентралізація мусить бути доведена до того, щоб кожна народність на своїй території мала автономію з правом місцевого краєвого законодавства”. Програма окреслювала конкретні напрями політичної реформи в Росії: дотримання загальнолюдських прав, розподіл влади між загальнодержавним парламентом і краєвими сеймами. Українська Виборна Рада (сейм) розробляє краєву конституцію, яку не може відмінити загальнодержавний парламент. В економічній сфері: усі державні (казенні), удільні, монастирські й церковні землі повинні стати краєвим земельним фондом під порядкуванням самоврядних громад чи округ; землі приватних власників, які не обробляються власною працею, повинні бути примусово викуплені за державні кошти. Не визнаючи монархії, УДРП орієнтувалася на республіканський устрій.
Товариство українських поступовців (ТУП) (1908 р.) М.Грушевський, С.Єфремов, С.Чикаленко	Закликали до об'єднання в боротьбі за національне відродження, відстоювали конституційно-парламентський шлях боротьби за “українську справу”. Найближчі задачі: українізація освіти, діяльності суспільних закладів, суду, церкви. Організували газету “Рада”.

Політична диференціація РУП

Додаток 6

Етапи українського державотворення

Етапи українського державотворення	Доба УЦР	Гетьманат	ЗУНР	Директорія	Радянська Україна
Періоди існування	17.03.1917-29.04.1918	30.04.1918- 14.12.1918	10.11.1918- 22.01.1919 (ЗОУНР)	14.11.1918- 18.03.21рр.	I – грудень 1917-квітень 1918 II — поч. грудня 1918-серпень 1919; III – грудень 1920-24.08.1991
Політичні діячі	М.Грушевський, В.Винниченко, С.Єфремов, С.Петлюра, М.Міхновський	П.Скоропадський, Ф.Лизогуб, Д.Дорошенко	Є.Петрушевич, Д.Вітовський, К.Левицький	В.Винниченко, С.Петлора, Ф.Швець, А.Макаренко, О.Андріївський, В.Чехівський	Г.П'ятаков, Х.Раковський, В.Чубар, В.Затонський
Назва держави	УНР	Українська держава	ЗУНР	УНР	УСРР
Органи влади	державної Центрального Генерального секретаріат (за Універсалом Народних Міністрів)	Рада; Гетьман — глава держави; Рада міністрів (за IV Рада	Українська Національна Тимчасовий державний секретаріат	Директорія; Рада; Трудовий конгрес; Рада міністрів	з'їзд рад; між з'їздами — ЦВКР; Народний секретаріат
Політичний курс	автономія, суверенітет	незалежність, а згодом – федерація з більшовицькою Росією	українська не демократична держава	суверенітет	формальне визнання української державності

Комуністична національна ідея в історії України

Представники концепції	БАЗОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ УКРАЇНСЬКОГО КОМУНІЗМУ				
	Форма державного правління	Форма міждержавного об'єднання	Характер революції	Ставлення до власності	Ієрархія цінностей
Василь Шахрай (1888-1919)	радянська республіка	через державну незалежність до федерації радянських республік	соціальна революція як продовження національної революції	пріоритет колективних форм власності	народ суспільство держава
Андрій Річицький (1882-1937)					
Гнат Михайличенко (1892-1933)					
Микола Скрипник (1872-1933)					
Микола Хвильовий (1892-1933)					
Михайло Волобуєв (1900-1937)					